

Examen VWO

2014

tijdvak 1
vrijdag 23 mei
9.00 - 12.00 uur

Latijn

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 26 vragen en een vertaalopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 76 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (tekstelementen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één tekstelement wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één tekstelement, dan wordt alleen het eerste tekstelement in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

- Regel 600 **horum**
- 2p 1 a. Wie worden hiermee bedoeld? Baseer je antwoord op het verhaalgedeelte dat voorafgaat aan Tekst 1 (niet in dit examen afgedrukt).
b. Citeer uit het vervolg (t/m regel 608) het Latijnse woord waarmee Hippomenes hen kwalificeert.

- Regel 604 **tanto**
Voor deze kwalificatie voert Hippomenes twee argumenten aan van verschillende aard.
- 2p 2 Beschrijf deze twee argumenten in eigen woorden. Baseer je antwoord op het vervolg (t/m regel 608).

- Regel 606 **pronepos regis aquarum**
- 1p 3 Citeer het Latijnse tekstelement uit het vervolg (t/m regel 620) dat hiermee inhoudelijk vergelijkbaar is.

- Regel 608 **magnum et memorabile nomen**
- 1p 4 Citeer het Latijnse tekstelement uit het voorafgaande dat hieraan inhoudelijk tegengesteld is.

- Regel 611-613 **Quis t/m hoc**
- 1p 5 Citeer uit de regels 611-613 (**Quis t/m hoc**) het Latijnse woord waaruit je kunt afleiden dat Atalanta deze woorden niet tegen Hippomenes zelf zegt.

- Regel 619 **si me fors illi dura negarit**
Deze mogelijkheid is ook in de regels 603-608 (**Seu t/m nomen**) ter sprake gekomen.
- 1p 6 Citeer het desbetreffende Latijnse tekstelement.

- In de regels 620-623 gebruikt Ovidius het stilistisch middel litotes.
- 1p 7 Citeer het desbetreffende Latijnse tekstelement.

- Regel 630 **utinam velocior esses**
Vergeleken met regel 610 (**dubitat t/m malit**) is de gemoedstoestand van Atalanta veranderd.
- 2p 8 Leg dit uit. Ga in je antwoord in op zowel regel 610 als regel 630.

Regel 637 **quod facit ignorans amat**

Vergelijk deze woorden met de volgende regel uit het verhaal van Narcissus:

quid videat, nescit; sed quod videt, uritur illo

In beide situaties is sprake van onwetendheid.

- 3p 9 a. Beschrijf in eigen woorden wat Narcissus niet weet. Baseer je antwoord op de context van het Narcissusverhaal.
b. Beschrijf in eigen woorden wat Atalanta niet weet.
c. Citeer het Latijnse woord uit de geciteerde regel uit het verhaal van Narcissus dat inhoudelijk overeenkomt met **amat** (Tekst 1, regel 637).

Regel 640 **Cytherea**

- 1p 10 Is **Cytherea** hier wel of niet een vocativus? Licht je antwoord toe.

Regel 649-650

- 3p 11 a. Schrijf beide regels over en scandeer de regels.
b. Beargumenteer op basis van het metrum of **mea** een bepaling vormt bij **poma** of bij **manu**.

Regel 651 **quis usus in illis**

- 1p 12 Leg uit wat deze **usus** inhoudt. Baseer je antwoord op het vervolg van Tekst 1 (niet in dit examen afgedrukt).

Tekst 1 en Tekst 2

Tekst 2, regel 1-2 Aan alle vrijers gaf zij de speerdood

- 1p 13 Citeer het Latijnse tekstelement uit Tekst 1, regel 624-628 dat hiermee inhoudelijk vergelijkbaar is.

Tekst 2, regel 12-13 En t/m nacht

De ontmoeting die Vestdijk met 'de eerste nacht' (regel 13) suggereert, wordt ook door Ovidius in het vervolg van Tekst 1 (niet in dit examen afgedrukt) beschreven.

- 2p 14 a. Beschrijf in eigen woorden welke bijzonderheid Ovidius hierover vermeldt. Baseer je antwoord op het vervolg van Tekst 1 (niet in dit examen afgedrukt).

Tekst 2, regel 14 verdween hij

Dit komt niet overeen met het verhaal van Ovidius.

- b. Beschrijf in eigen woorden de afloop van het verhaal bij Ovidius. Baseer je antwoord op het vervolg van Tekst 1 (niet in dit examen afgedrukt).

Tekst 3

Regel 155 **Dianam**

- 2p 15 Citeer uit het vervolg (t/m regel 164) drie Latijnse tekstelementen die Diana aanduiden.

Regel 157-158

- 1p 16 Leg uit waarom je in deze regels kunt spreken van personificatie.

Regel 161

- 1p 17 Leg uit dat in deze regel sprake is van prospectie. Ga in je antwoord in op de inhoud van deze regel.

Regel 173 **periura**

- 2p 18 a. Leg uit waarom de kwalificatie **periura** in de ogen van Diana terecht is. Baseer je antwoord op het voorafgaande (regel 155-162).
b. Leg uit waarom de kwalificatie **periura** vermoedelijk in de ogen van Callisto niet terecht is. Baseer je antwoord op het vervolg (t/m regel 178).

Regel 173 **coetus**

- 2p 19 Citeer de drie Latijnse zelfstandige naamwoorden uit de regels 155-164 waarmee deze groep eerder is aangeduid.

Ovidius past in de regels 175-180 het stilistisch middel apostrofe toe.

- 1p 20 Citeer het desbetreffende Latijnse tekstelement.

Regel 180 **Huius in amplexus, Iuppiter, eas**

- 1p 21 Leg uit dat Juno deze woorden sarcastisch bedoelt.

Regel 191 **Saevit adhuc**

- 1p 22 Citeer het Latijnse tekstelement uit het voorafgaande (regel 173-180) dat de eerdere handeling beschrijft die zij uit woede heeft verricht.

In de regels 173-186 is er tweemaal sprake van versnelling in het verteltempo.

- 2p 23 Noteer de nummers van de twee regels waarin versnelling van het verteltempo in de regels 173-186 optreedt.

Regel 192 **Maenaliam**

Ovidius gebruikt het zeldzame bijvoeglijk naamwoord **Maenaliam** om Callisto aan te duiden.

- 1p 24 Noteer de Latijnse aanduiding die men vanwege dit soort omschrijvingen voor schrijvers als Ovidius gebruikt.

Regel 185-192

In deze regels komen aetiologische elementen voor.

1p 25 Beschrijf in eigen woorden één aetiologisch element uit deze regels.

Het volgende citaat is afkomstig uit een krantenartikel over een schilderijtentoonstelling:

“Vrouwelijke kracht en kwetsbaarheid, jagen en bejaagd worden: de Italiaanse schilder Titiaan maakte het tot onderwerp in drie schilderijen waarin Diana drie gedaanten aanneemt: die van de onverbiddelijke godin die de nimf Callisto bestraft voor haar verlies van maagdelijkheid en haar in een beer verandert, die van godin die ook maar een mens is en overspoeld wordt door schaamte als ze naakt betrapt wordt door de mooie jager Actaeon - en tot slot die van de wraakgodin die eigenhandig zorgt voor een dodelijke straf voor de arme jager.”

In het citaat wordt gesteld dat Diana Callisto in een beer verandert. Dit wijkt af van wat Ovidius beschrijft in Tekst 3, regel 173-182.

1p 26 Leg dit uit. Baseer je antwoord op Tekst 3, regel 173-182.

Tekst 4

Bestudeer Tekst 4 met de inleiding en de aantekeningen.

38p Vertaal de regels 601 t/m 617 in het Nederlands.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.